

SYSKONVÅLD SOM TRÄNING FÖR LIVET ELLER SOM OROANDE ÖVERGREPP?

Marcus Westergren, doktorand

Socialhögskolan, Lunds universitet

Syskonrelationen är den längsta relationen på gott och ont. Syskon spenderar mer tid ihop än många andra relationer, vilket innebär större ömsesidigt beroende och skiftande roller av stöd och konfrontation. De har exklusiv kunskap om att vara barn i familjen som de vuxna inte delar. Syskonrelationens kvalitet är sällan föremål för en mer noggrann bedömning i forskning eller professionen. Övergrepp i syskonrelationer varar längre tid än i andra relationer, både inom och utom familjen. Å andra sidan kan stödet från ett syskon vara avgörande för utveckling och skydd mot svårigheter.

I presentationen kommer jag diskutera svårigheter och brister i forskningen, men även presentera hur jag vill låta barn komma till tals om gränsen mellan bråk och våld. Hur ska barn komma till tals på sina förutsättningar i forskning i frågan som i hög grad gäller dem?

Syskonvåldets relation till annan våldsforskning

Intresset från akademi och samhälle för området våld mellan syskon följer och liknar till stora delar den process som våld mot kvinnor genomgått. Från ett bredare perspektiv på våld mot kvinnor (våld, prostitution, våldtäkt) i kvinnorörelsen, till mäns våld mot kvinnor och våld i nära relation. Våldsforskning kan utgå från rättighet till frihet, typologi, etymologi och/eller riskfaktorer.

Gränser för vad som är bråk och våld i en syskonrelation kan dras genom att 1) använda sig av typologier, 2) utgå från juridiska och kriminologiska definitioner, 3) studera skador och påverkan på hälsa, 4) undersöka hur vuxna bedömer/definierar denna gräns, 5) genomföra retrospektiva studier om effekter på hälsa och utveckling, 6) studera normer kring våld i större kontext, 7) utgå från barns rätt till en trygg uppväxt, 8) fokus på risker i omgivningen. Alla har fördelar och komplikationer.

Syskonrelationens komplexitet

Bedömningar av syskonrelationens kvalitet (trygg eller otrygg) påverkas av vår syn på vad en syskonrelation är och omges av normer och arketyper. Syskon som 1) rivaler, eller 2) allierade, 3) olikheter mellan syskon som förklaring på konflikt och 4) idéer om brödraskap och systerskap som något gott i sig själv. Normer om att syskonrelationen är god i sig och att barn inte vill skada, döljer ofta våldet.

Syskonrelationen är komplex och är lättpåverkad av sin omgivning. Några normer som återfinns i forskning och allmänhet är att syskonrelationen är en 1) träning för vuxenlivet, bråk bli därmed något eftertraktat som utvecklar ett barn och 2) konkurrens om föräldrars kärlek, skydd och omsorg, vilket därmed blir en fråga om (bristande?) föräldrakapacitet.

Hur har syskonvåld studerats?

Våld mellan syskon har fått ökad uppmärksamhet i forskningen. Studier har i svensk kontext gjorts med vuxna och äldre tonåringar, med professionella och prevalens. Internationellt skiljer sig resultaten stort, både utifrån nation och forskningsdesign. Förekomst av syskonmobbing rapporterades i en Scoping Review, vara från ca 15 % till ca 80%.

Det finns en brist på barns egna röster om gränsen mellan bråk och övergrepp i syskonrelationer. I mitt doktorandprojekt kommer jag studera barnens egna röster och uppfattningar för att minska denna brist.

Nyckelord: Syskonvåld, forskning med barn, barn i syskonrelation, syskonkonflikt

REFERENSER

- Brett, H., Jones Bartoli, A. & Smith P. K. (2023) Sibling bullying during childhood: A scoping review *Aggression and Violent Behavior* 72
- Burcar Alm, V. (2021) *Skildringar av syskonvåld* Malmö: Bokbox förlag
- Carter, Å., Andershed, A.-K. & Andershed, H. (2014) NeglectYouth victimization in Sweden: Prevalence, characteristics and relation to mental health and behavioral problems in young adulthood *Child Abuse & Neglect* 38 (8) 1290 - 1302
- Qu, G., Cao, X., Ran, G., Wu, J. & Luo H. (2023) Direct and Indirect Paths between Parental Marital Conflict and Children's Sibling Conflict in Chinese Families, *The Journal of Genetic Psychology*, 184:4, 274-286,
- Rypi, A. (2023) Ambiguous but Crucial Boundaries - Professionals Differentiating Sibling Abuse from Sibling Quarrels *Sociological Focus*. 56(2):209-225
- Sanders, R. (2004) *Sibling relationships: theory and issues for practice* Basingstoke; Palgrave
- Yates, P. (2018) 'Siblings as Better Together': Social Worker Decision Making in Cases Involving Sibling Sexual Behaviour *British Journal of Social Work* (2018) 48, 176–194